

Meghívó

az Önkéntesség Magyarországi Éve 2021 Tudományos Konferenciájára

2021. november 25.

A Gyerektoparadicsom Alapítvány, mint az ÖMÉ2021 megrendezését kezdeményező civil szervezetek egyike és a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kara ezúton hívja meg Önt az ÖMÉ2021 Tudományos Konferenciájára, melyet online rendezünk meg.

A konferencián való részvétel nem jár költséggel.

Interaktív részvételi lehetőséget biztosítunk azoknak, akik regisztrálnak itt: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfcoy7GZwDSDBjG0PZmAAtn8TEpgpQFhUCSgiVXWw5f3lxBRQ/viewform?usp=sf_link

Regisztráció nélkül követhető lesz a konferencia az ÖMÉ2021 facebook-oldalán: <https://www.facebook.com/OME2021> - a közvetítéshez nem kapcsolódik interaktív részvételi lehetőség.

Kérjük, hívja meg nevünkben a konferenciára saját szakmai barátait, kollégáit, hallgatóit, továbbítsa a meghívót az önkéntesség témájában érintett levelezőlistákra.

A konferencia Tudományos Bizottságának tagjai:

Dr. Arapovics Mária habil. egyetemi docens, ELTE Társadalomtudományi Kar

Dr. Nárai Márta egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar

Dr. Tóbiás László főiskolai docens, Károli Gáspár Református Egyetem Szociális és Egészségtudományi Kar

Titkár: Oszter Bettina egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar

Kapcsolat: konferencia@gyerektoparadicsom.hu

A konferencia programja:

9.00 **Köszöntők**

9.15 **Megnyitó – dr. habil. Arapovics Mária egyetemi docens, ELTE Társadalomtudományi Kar**

9.30 **Dr. Domokos Tamás** egyetemi docens, a Kodolányi János Egyetem Fejlesztő Szociológiai Tanszékének vezetője, az Echo Network Zrt. vezérigazgatója: ***Autonómia és önkéntesség a Covid Worldben***

10.00 **Dr. D. Babos Zsuzsánna** ELTE-Pedagógiai és Pszichológiai Kar Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet: ***Felsőoktatás és önkéntesség - egy pilot kutatás tükrében***

10.30 **Kérdések, hozzászólások**

10.40 Szünet

I. szekció – üléelnök: **Dr. Tóbiás László** főiskolai docens Károli Gáspár Református Egyetem

11.00 **Ribai Klaudia** hallgató Apor Vilmos Katolikus Főiskola Szociálpedagógia szak: **Önkéntesség Vác városában**

11.20 **Dr. Tóbiás László** főiskolai docens Károli Gáspár Református Egyetem, elnök Gyerekparadicsom Alapítvány Kuratóriuma: **Egyetemi kurzusok lehetőségei az önkéntességre való motiválásra**

11.40 **Herpainé dr. Lakó Judit** egyetemi docens Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Sporttudományi Intézet: **Az önkéntesség szerepe a sportban és a rekreációban**

12.00 **Dr. Nárai Márta** egyetemi docens – **Dr. habil. Reisinger Adrienn** egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem: **Sportönkéntesség – egy hazai rendezésű nemzetközi sportesemény tapasztalatai**

12.20 Kérdések, hozzászólások

12.40 Szünet

II. szekció – üléelnök: **dr. Nárai Márta** egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

13.00 **Dr. habil. Reisinger Adrienn** egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem: **Lehet-e hatása a vállalati önkéntességnek a vállalati versenyképességre? – Gondolatok a témáról elméleti megközelítésben**

13.20 **Machalik Krisztina** Mária Rádió és Balatoni Múzeum: **A nonprofit szférában dolgozó önkéntes munkavállalók motivációjának vizsgálata**

13.40 **Karaus Krisztina** hallgató Apor Vilmos Katolikus Főiskola Mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő mesterképzés, önkéntes PET Kupa - **Gyalai-Korpos Miklós** admiráliság PET Kupa: **Motivációvizsgálat a PET kupa állandó önkéntesei körében**

14.00 **Macher Gergely Zoltán** tanszéki mérnök Széchenyi István Egyetem Audi Hungaria Járműmérnöki Kar, Környezetmérnöki Tanszék: **A lakosság önkéntességének szerepe a különleges környezeti immissziós paraméterek vizsgálatában, különös tekintettel az azbesztérintettségre**

14.20 Kérdések, hozzászólások

14.40 Szünet

III. szekció – üléelnök: **dr. habil. Arapovics Mária** egyetemi docens, ELTE Társadalomtudományi Kar

15.00 **Székely Levente** oktató Budapesti Corvinus Egyetem, vezető Ifjúságkutató Intézet, vezető Mathias Corvinus Collegium Szociológia Műhely: **Önkéntesség és civil aktivitás a magyarországi fiatalok körében**

15.20 **Dr. Talyigás Katalin** szociológus: **Önkéntesség idős korban: Hogyan lehet önkéntes egy idős ember, és milyen önkéntesekre támaszkodhat?**

15.40 **Dr. Brachinger Tamás** Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar: **Önkéntes-e a politikai aktivista autokratikus környezetben?**

16.00 **Dr. Zugor Zsuzsanna** elnök Echo Innovációs Műhely: **A közérdekű önkéntes tevékenység újraszabályozásának szükségességéről**

16.20 **Kérdések, hozzászólások**

Absztraktok

Dr. Domokos Tamás: *Autonómia és önkéntesség a Covid Worldben*

A 2019-ben kitört pandémia két év alatt teljesen átformálta a körülöttünk lévő világot. Ennek talán legfontosabb jele, hogy a sokféle – gazdasági, természeti, technológiai és társadalmi – kockázat helyett, egyetlen kockázat kezelésének rendelt alá mindent (nyilvánosság-szervezést, gazdaságot, természeti környezetet, politikát, oktatást, szociális ellátásokat stb.) az emberiség. A másik fontos jellemzőként az emberi szabadság korábban soha nem látott mértékű közösségi korlátozása indult el a szabad világban. Ezzel párhuzamosan a pandémia katalizálta az újbaloldali eszméket, mozgalmakat, s ez kihatással van a közösségi szolgáltatások szervezésére is. Felerősödtek a plurális szolgáltatásszervezés ellen ható, az erősebb állami jelenlétet követelő hangok és kirajzolódik a horizonton a szociális jogok evolúciójának következő lépcsőjeként a globális alapjövdelem intézménye. Mindez nem hagyja érintetlenül az új világrendben, a Covid Worldben az önkéntességet sem. Az önkéntesség jellemzően a lokális közösségért végzett, egyéni szabadságból fakadó tevékenység globális kihatással. Az egyéni szabadság szűkülése és az államkapitalista modell erősödése a szociális jogok további kiteljesedésével a közösségi térben komoly kihívás elé állítja az önkéntesség társadalmi intézményét.

Dr. D. Babos Zsuzsanna: *Felsőoktatás és önkéntesség - egy pilot kutatás tükrében*

A pilot kutatás célja az ELTE PPK hallgatóinak felmérése, azzal a céllal, hogy képet kaphassunk hallgatóink társadalmi felelősségvállalásáról. Feltárjuk az ELTE PPK hallgatóinak önkéntesen végzett tevékenységeit és azáltal szerzett tapasztalatait, a folyamat által bekövetkező változások (önismereti – munkaerőpiaci) hatásait, képet kapjunk a hallgatók kompetenciáinak helyzetéről és változásáról, továbbá javaslatokat, következtetéseket tudjunk levonni a karon folyó önkéntességben való részvétel népszerűsítésére, az önkéntességre vonatkozó felkészítés még hatékonyabbá tételéhez, további támogató megoldásokat tudjunk kiépíteni hallgatóink önkéntes tevékenységének érdemi segítésére, elismerésére.

Pilot kutatás kvantitatív (kérdőíves vizsgálat – 306 fő) és kvalitatív (interjú vizsgálat 15-fő) módszerrel dolgozik. A kutatás első eredményeinek feldolgozása megtörtént, az eddigi eredmények alapján megállapítható a válaszadó hallgatók önkéntes tevékenységének formája, gyakorisága, tevékenységterületei, motivációs – és demotivációs – tényezői, szerzett és fejlődött kompetenciái, emellett képet kaphattunk a válaszadók önkéntes tevékenységének munkaerő-piaci megítéléséről.

kulcsszavak: társadalmi felelősségvállalás, önkéntesség, felsőoktatás, pilot kutatás

Ribai Klaudia: *Önkéntesség Vác városában*

Célom az önkéntes munkavégzéshez köthető konkrét kulcsemény felismerése, az önkéntesség háttérében álló motivációk feltérképezése és az önkéntes munkával elérni tervezett célok azonosítása. A fogalmi tisztázást követően madártávlatból vizsgálom az önkéntesség jelenségét, majd olyan események feltérképezésére törekszem, amelyek a váci lakosságot önkéntes munkára, összefogásra sarkallták. Hipotézisem alapján egy konkrét életesemény vagy események láncolata indítja el az embereket az önkéntesség felé.

Ezt követően feltérképezem az elméleti motivációs indokokat: a pszichológiai dimenziókat, a szociális faktorokat és az egyéni tényezőket. Végül bemutatom azt a 13 önkéntest, akikkel félig strukturált interjút vettem fel.

A vizsgálat nem igazolta felvetésemet, arra jutottam, hogy az önkéntesség mögött nem egy konkrét motivációs indok, nem egy pozitív vagy negatív életesemény áll és nem is ezek befolyásolják, hogy milyen formában és meddig lesz önkéntes valaki.

Dr. Tóbiás László: *Egyetemi kurzusok lehetőségei az önkéntességre való motiválásra*

2005-ben indítottuk a Széchenyi Egyetemen az „Önkéntes segítő gyakorlat” kurzust, melynek keretében a hallgatók civil szervezetekben és szociális intézményekben nyújtottak laikus segítséget, a gyakorlatkövető szemináriumokon tapasztalati tanulási módszerekkel dolgoztuk fel a tapasztalatokat. Célunk a társadalmi érzékenyítés és a társadalmi aktivitásra való ösztönzés volt. Online kérdőívvel végeztünk utánkötéses vizsgálatot, az előadásban néhány kérdés válaszait és azok együttállásait mutatjuk be, többek között arról, hogy amennyiben az eltelt évek során változott a kurzust elvégzők személyes társadalmi felelősségvállalási aktivitása, végeznek önkéntes tevékenységet, milyen szerepét látják ebben a kurzusnak.

Herpainé dr. Lakó Judit: *Az önkéntesség szerepe a sportban és a rekreációban*

Az önkéntes tevékenység jelentősége, társadalomban betöltött szerepe egyre erőteljesebben felértékelődő érték. Számos kutatás igazolja, hogy az egyén számára az önkéntes feladat milyen szociológiai, pszichológiai, pedagógiai hozzáadott értéket ad és a fogadó szervezet számára is mekkora jelentőséggel bír. A sport és a rekreáció területén igen nagyszámú lehetőség adódik a segítségnyújtásra, melyen keresztül nem csak a területtel kapcsolatos kompetenciák fejleszthetők, hanem a személyiségformálásban is speciális felületet nyújt.

Előadásomban szeretném bemutatni a sportönkéntességgel, a rekreációs események önkéntes tevékenységeivel kapcsolatos elméleti és gyakorlati tapasztalataimat, valamint a sportszakos egyetemi képzésben elfoglalt helyét, lehetőségeit, jó gyakorlatait.

Dr. Nárai Márta–Dr. habil. Reisinger Adrienn: *Sportönkéntesség – egy hazai rendezésű nemzetközi sportesemény tapasztalatai*

Az utóbbi néhány olimpia óta került látótérbe, hogy e jeles sportesemények lebonyolítását jelentős számú önkéntes segíti. A különböző, akár nemzetközi, akár kisebb jelentőségű hazai sporteseményeken önkéntesként való közreműködés az önkéntességnek egy sajátos formája, nem a klasszikus, társadalmi-környezeti problémák kezelésére, vagy támogatásra szoruló célcsoportok

megsegítésére irányuló tevékenység. Az önkéntességnek e sajátos formájáról azonban kevés tudással rendelkezünk, nem igazán kutatott terület még.

A 2017 nyarán Győrben lebonyolított XIV. nyári Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (European Youth Olympic Festival – EYOF) sikeres lebonyolítását több mint 1500 önkéntes segítette. Előadásunkban e sporteseményen közreműködő önkéntesek körében végzett kérdőíves kutatás eredményeit mutatjuk be, hozzájárulva ezáltal a sportönkéntesség sajátosságainak jobb megismeréséhez. Betekintést nyújtunk az EYOF-önkéntesek motivációjába, korábbi önkéntes tapasztalataiba, illetve az önkéntességgel kapcsolatos attitűdjeibe, valamint az EYOF-on végzett önkéntességgel kapcsolatos tapasztalásaikba, továbbá az önkéntes munka gazdasági értékének becslésére is vállalkoztunk. Az EYOF-on végzett önkénteskedés kellemes élményeket hagyott az önkéntesek döntő többségében. Élményeik, tapasztalataik pozitívak voltak, amelyek motiváló tényezőként jelennek meg a későbbi önkéntességre vonatkozóan.

Dr. habil. Reisinger Adrienn: Lehet-e hatása a vállalati önkéntességnek a vállalati versenyképességre? – Gondolatok a témáról elméleti megközelítésben

A vállalati versenyképességet számos tényező befolyásolhatja, melyek közül az akadémiai elemzésekben és a gyakorlatban is a gazdasági szempontok állnak előtérben. A társadalmi szempontok beemelése a vizsgálatokba az elmúlt években került fókuszba, így ma már egyre többször kerül elemzésre a társadalmi tényezők hatása is. Előadásomban egy ilyen tényezőt, a vállalati önkéntesség szerepét vizsgálom elméleti megközelítésben. Elsőre talán meglepőnek tűnhet, hogyan is kapcsolódhat a vállalati felelősségvállalás és a versenyképesség, azonban számos olyan pont lehet, ahol akár közvetlenül, akár közvetetten megjelenhet az önkéntesség hatása. Előadásomban ezen kapcsolódási pontokat mutatom be a szakirodalom és saját tapasztalatok mentén.

„Az előadás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.”

Machalik Krisztina Mária Rádió és Balatoni Múzeum: A nonprofit szférában dolgozó önkéntes munkavállalók motivációjának vizsgálata

Kutatásom során a magyarországi Mária Rádió önkéntes munkavállalóinak motivációját vizsgáltam – kérdőív segítségével, 237 fő részvételével – egy olyan elmélet alapján, amely kapcsán korábban még nem született kutatás hazai környezetben. Az Amerikai Egyesült Államokban az 1990-es években kezdtek el foglalkozni a közszolgálati motiváció elmélettel (public service motivation [PSM]), amely szerint a közszolgálatban dolgozó személyek motivációja eltérő szempontok alapján jellemezhető, mint más munkavállalóké. Az elméletet később kiterjesztették azokra is, akik a közszolgálathoz kapcsolódó feladatot látnak el a nonprofit szektorban (NPSM). Az eredményeim alapján az látható, hogy bizonyos feltételek mellett az NPSM modell alkalmas az önkéntesen dolgozó személyek motivációjának jellemzésére is, így a kutatási eljáráshoz kapcsolódó gyakorlati tapasztalatok alapján javaslatokat tettem azon HR-folyamatok fejlesztésére, amelyek az önkéntesek motivációjával is szoros kapcsolatban állhatnak.

Karaus Krisztina hallgató Apor Vilmos Katolikus Főiskola Mentálhigiénés közösség- és kapcsolatépítő mesterképzés, önkéntes PET Kupa - **Gyalai-Korpos Miklós** admiralitástag PET Kupa:

Motivációvizsgálat a PET kupa állandó önkéntesei körében

Az előadás tárgya a PET Kupa önkéntes közössége. Ezt a Tisza megtisztításáért küzdő kezdeményezést egy összetartó önkéntes csapat teszi igazi kalanddá. Ennek az önkéntes közösségnek a motivációit vizsgáltuk személyes megfigyelés, illetve félig strukturált interjú módszerével.

A válaszokban különböző motivációs faktorokat azonosítottunk. Ezek és említési gyakoriságuk nagyfokú hasonlóságot mutat korábbi kutatások eredményeivel. A PET Kupa önkéntesei esetében azonban két új motivációs faktor is megjelent: a kaland és az önmegvalósítás. Megállapítható, hogy a vizsgált önkéntesek elkötelezettségében nem az anyagi jólét vagy az iskolázottság játszik szerepet, sokkal inkább a városi létből való kiszakadás, a tenni akarás, a gyökerekhez való visszatérés és a társaság öröme.

Az eredmények hasznosak lehetnek nem csak a PET Kupa, hanem más környezetvédelmi önkéntes tevékenység megfelelő koordinálásához, valamint a módszertan kapaszkodót nyújthat az önkéntesség további vizsgálatához.

Macher Gergely Zoltán tanszéki mérnök Széchenyi István Egyetem Audi Hungaria

Járműmérnöki Kar, Környezetmérnöki Tanszék: **A lakosság önkéntességének szerepe a különleges környezeti immissziós paraméterek vizsgálatában, különös tekintettel az azbesztérintettségre**

Az azbeszt szó hallatán sokaknak nem feltétlenül az önkéntesség jut elsőként az eszébe. Így okkal merülhet fel a kérdés, milyen kapcsolódási pontja lehet a két témának egyáltalán? A környezetvédelem és az önkéntesség napjainkra szinte egymás kiegészítői. Ugyanakkor utóbbi nem feltétlen kell, hogy kimerüljön a hulladékgyűjtő akciók által, hanem megjelenhet az egyes környezeti paraméterek vizsgálatában is. Hogyan? Az azbesztcement tetőszerkezetek a mai napig jelentős elterjedtséget mutatnak a lakóházak körében. A sérülés és az erodálódás révén felszabaduló azbesztrostok pedig potenciális kockázatot hordoznak az egészség, de az összegyűjtött csapadékvíz felhasználásának szempontjából is. Éppen ezért, mindez nem is vizsgálható másképp, mint a lakosság önkéntességén és az egyes vizsgálatokban való együttműködési hajlandóságon keresztül. Az előadás tárgya tehát, egy jövőbeni kutatásterület előkészítésének nulladik fázisa, központi kérdése pedig, hogy milyen szerep jut a lakosoknak?

Kulcsszavak: motiváció, attitűd, azbeszt, környezetanalitika, immissziós paraméterek

Dr. Székely Levente: Önkéntesség és civil aktivitás a magyarországi fiatalok körében

A 15-29 éves fiatalok 16 százaléka önkénteskedett valaha, közülük minden második az elmúlt egy évben volt aktív önkéntes, ez derül ki a 2020-as nagymintás ifjúságkutatásból. A kutatásban vizsgáltuk az önkéntességet végzők és az önkéntességet tervezők arányát, az önkéntes tevékenységek jellegét, a civil aktivitás mértékét.

A nagymintás ifjúságkutatás magyarországi adatfelvétele során 8000, 15–29 éves fiatalot kérdeztünk meg, egy hozzávetőlegesen 45–50 perces kérdőívvel 2020 szeptembere és decembere között. A

kutatásunk a 15–29 éves magyarországi népességre nézve reprezentatívnak tekinthető terület, településtípusok, korcsoportok és nemek szerint.

Kulcsszavak: önkéntesség, civil aktivitás, ifjúság, nagymintás ifjúságkutatás

Dr. Talyigás Katalin szociológus: *Önkéntesség idős korban: Hogyan lehet önkéntes egy idős ember, és milyen önkéntesekre támaszkodhat?*

A COVID járvány azt bizonyította, hogy azok az országok győzik le mind a nagyarányú emberi élet veszteséget okozó helyzetet, mind a gazdasági-társadalmi válságot, amelyek jóléti alapon működnek: amelyek alapelve a szolidaritás, a tisztesség, az emberi élet méltóságának védelme!

Meggyőződésem, hogy Magyarországon is mielőbb összegezni kell a járvány hónapjainak tapasztalatait, fel kell mérni a veszteségeket, és ki kell dolgozni a mindennapi élet normalizálásának forgatókönyvét. Tisztázni kell, hogy mi az, ami a jövőben megelőzhető, helyreállítható, és mi az, ami végleg megváltozik, amihez alkalmazkodnunk kell. Meg kell fogalmazni a lehetséges jövőképeket, ki kell dolgozni a jelenlegi járványt követő korszakra vonatkozó javaslatokat, az egészségvédelem, a gazdaságvédelem és a társadalomvédelem témáiban.

Nagyon fontos a sokféle törekvés, kezdeményezés, javaslat áttekintése, összehangolása és rendszerbe illesztése. Figyelmet kell szentelnünk a most még rejtett, eddig kellő figyelmet nem kapott kérdéseknek, mert hosszú távon ezek lehetnek a legfontosabbak. Ilyen például az, hogy mi a szerepe az önkéntességnek. Van-e tényleges helye az idős embereknek a különböző közösségek életében, mi a szerepe az idősödő és idős korosztálynak, milyen lehetőségük nyílik a döntéshozatalban az önkéntesszervezeteknek?

Előttünk álló feladat a szolidaritás és az önkéntesség szerepének átgondolása: válsághelyzetben és azon túl is, mit jelent az önkéntesség a különböző életkorokban. Mit jelent az önkéntesség, ha egy idős embernek szüksége van mások segítségére, milyen támaszt jelentek számukra a szakmai szervezetek és az önkéntesek. Erről szeretnék az előadásomban röviden beszélni.

Dr. Brachinger Tamás: *Önkéntes-e a politikai aktivista autokratikus környezetben?*

Előadásomban arra a dilemmára keresem a választ, hogy vajon olyan helyzetben, amelyben egy politikai rendszer definíciószerűen is autokratikus jellegzetességeket mutat – beleértve a civil társadalom mozgásterét, a civil szervezetek érdekképzési képességét és a társadalmi érdekérvényesítés jogi kereteit (Kornai, 2017); a sztrájkjogtól az érdekegyeztetésig, a szakpolitikai kezdeményezésektől, az autentikus szereplők hiányáig, illetve elszigetelődéséig –, akkor az ebben a mezőben folytatott tevékenység milyen megítélés alá esik? Ebben, természetesen eltérő percepció alakul ki a közhatalmi, politikai szereplők szakmaiatlan, felszínes megítélése, valamint a tudományos igényű megítélés között. Ideális esetben – a demokrácia rigid és puha feltételeinek akadálytalan működése esetén – egy éles cezúrát szoktunk vonni – nem elsősorban jogi, hanem politikatudományi keretben – a civil társadalomhoz kapcsolódó, társadalmilag igazolható önkéntes tevékenység és a politikai tevékenységek művelése között. Fennáll-e még ez a status quo?

Dr. Zugor Zsuzsanna elnök Echo Innovációs Műhely: **A közérdekű önkéntes tevékenység újraszabályozásának szükségességéről**

Fontos jogszociológia alapelv, hogy a jog a társadalmi együttélés írott szabályait alkotja, és meghatározza az egyes társadalmi csoportok, egyének napi működését, mozgását. De mivel a társadalmi változik, a jognak is szükségszerűen változnia kell. Ha jogalkotó az olyan dinamikus változó, külső tényezőknek kitett területeken, mint a nonprofit szektor és az önkéntesség, támogató közeget szeretnének biztosítani, egyre gyakrabban kell innovatív technikákhoz nyúlni, korábban nem létező foglalkoztatási vagy éppen pénzügyi formákat, módszereket kitalálni. Magyarországon 15 éve létezik jogi szabályozása a közérdekű önkéntességnek (2005. évi LXXXVIII. tv), melyet közel tucatszor módosítottak (jellemzően technikai okokból), ám átfogó felülvizsgálatára, érdemi módosítására e korosodó és elavult jogszabálynak nem került sor, miközben az önkéntes tevékenység motivációja, gazdasági és társadalmi környezete, sőt, sok esetben célterülete is jelentősen átalakult. Előadásomban áttekintem a kapcsolódó jogi környezet evolúcióját, bemutatom a módosítás szükségességének gazdasági és társadalmi indokait és értékelem a jogszabályt a jogalkotói szándék fényében is.